

Foto: Martin von Krogh

Rättegången inledd

»Hon har inte givit tiopental«

Nedan följer en sammanfattning av de första 3 dagarna av rättegången mot den dråp-åtalade narkosläkaren vid Astrid Lindgrens sjukhus. För ett utförligare referat läs på vår webbplats Lakartidning.se.

Dag 1:

Parterna gjorde varsin sakframställan. Åklagaren Peter Claeson formulerade också de frågor han anser att målet handlar om:

Hur kommer det sig att flickan hade en dödlig dos tiopental i sin kropp? Har det funnits skäl att ge flickan tiopental i livets slutskede? Har flickan givits tiopental i samband med att hon avled? Vem gav henne i så fall det? Avled hon till följd av en dödlig dos av tiopental? Finns det anledning att ifrågasätta analysvaren från Rättsmedicinalverket? Finns det anledning att ifrågasätta den dödsorsak som obducenten angivit?

– Jag påstår att det är [narkosläkaren] som givit tiopental till flickan, som sedan avlidit av det, sa åklagaren.

I andra hand, hävdade han, handlar det om ett försök till dråp.

Åklagaren framhöll särskilt att målet inte avser att narkosläkaren givit smärtlindrande mediciner i livets slutskede.

Narkosläkarens försvarsadvokat Björn Hurtig förklarade att hon förnekar gärningen som åtalet bygger på.

»Hon har inte givit [flickan] tiopental det här datumet, utredningen har inte kunnat visa att flickan dog av tiopental och inte heller att tiopental givits medan [flickan] var i livet eller vilken koncentration som förelåg i flickan vid dödsögonblicket.«

Därefter riktade Björn Hurtig in sig på den rättsmedicinska handläggningen av ärendet, som han menar brister hela vägen.

Dag 2:

Föräldrarna förhöordes. Av deras berättelse framkom att de i stort sett varit nöjda med vården tills flickan akut hamnade på BIVA och fram till hennes död ett par veckor senare. Föräldrarna kände sig förbigångna vid beslut, de saknade information och tyckte inte att de fick svar när de ställde frågor. En planerad MR-undersökning dagen innan flickan dog visade att

det i stort sett inte fanns någon hjärnsubstans alls kvar och i ett samtal dagen därpå fattades ett beslut om att avbryta intensivvården, dvs stänga av respiratorn. Båda föräldrarna uppgav i rätten att de var med i beslutet men att de inte uppfattade att de hade något val. Föräldrarna ringde dit sammanlagt ytterligare 11 släktingar som var med när respiratorn samma eftermiddag stängdes av. Det tog drygt fem timmar innan den lilla flickan dog. Både mamman och pappan sa att de bett narkosläkaren ge flickan något, inte för att hon skulle få dö, utan för att dämpa hennes kramper, något narkosläkaren enligt föräldrarna till slut gjorde. Mamman sa att hon trodde det var morfin.

I samband med detta minns mamman att narkosläkaren tog fram sitt stetoskop och lyssnade.

– Sedan sluter [flickan] ögonen och slutar andas, sa mamman.

Just den här historien uppehåller sig samtliga utfrågare vid eftersom den inte helt stämmer med vad föräldrarna sagt i polisförhören. Men båda hävdade bestämt att det är precis så här de verkligen

minns situationen.

Mamman berättade också varför föräldraparet och flickans farmor valde att polisanmäla personalen vid sjukhuset ett par veckor efter att flickan dött.

– Min magkänsla sa att något hade hänt sista veckan, sa hon.

Polisanmälan var enda sättet hon kände till för att få en obduktion till stånd.

– Men vi pekade aldrig ut någon enskild, vi visste inte ens själva vad som hade hänt. Vi hade ingen tanke på att [narkosläkaren] gjort fel. Vi ville veta vad hon dog av eftersom vi aldrig fick några svar.

Narkosläkaren berättade under eftermiddagen fritt om händelserna. Hon menade bland annat att hon enbart sprutat natriumklorid i infarten för att spola nålen, flera gånger under kvällen.

De kramper som föräldrarna tyckte sig ha sett förklarar narkosläkaren som »gaspning«, ett slags reflexutlösta djupa andetag, som är ett svar på syrebrist och som i sina uttryck kan vara krampartade.

Narkosläkaren sa att hon aldrig sprutade tiopental, eftersom flickan inte behövde det.

Åklagare utreder hyrläkarföretag för misstänkt arbetstidsbrott

Arbetsmiljöverket har anmält bemanningsföretaget Läkarjouren i Norrland för misstänkt brott mot arbetstidslagen. Enligt Arbetsmiljöverket bröt företaget mot bestämmelserna om dygns- och veckovila vad gäller två läkare uthyrda till akutsjukhuset vid Gällivare sjukhus sommaren 2010.

Läkarjouren, som hyr ut läkare till sjukhus runt om i landet, blev i september 2010 anmält av Norrbottens läkarförening till Arbetsmiljöverket. Läkarföreningen ansåg att de långa bakjournpasserna under sommaren 2010 hotade patientsäkerheten.

Arbetsmiljöverket skickade, efter att ha utrett saken, ärendet vidare till åklagarkammaren i Luleå. Enligt Arbetsmiljöverket har Läkarjouren brutit mot arbetstidslagens bestämmelser om vecko- och dygnsvila vad gäller två läkare. Dessutom påpekar Arbetsmiljöverket att anteckningar om jour-, mer- och övertid inte förts enligt gällande bestämmelser.

Det är alltså Läkarjouren som blivit föremål för anmälan trots att landstinget har lagt schemat.

Pia Lindqvist, jurist och ut-

Dygnsvila och veckovila

Enligt kollektivavtalet (Vårdföretagarnas E & F-avtal) får lokalt avstegsavtal om arbetstiden göras. Men något sådant lokalt kollektivavtal fanns inte under sommaren 2010 för de uthyrda läkarna. Därför gäller arbetstidslagens tidsgränser i det här fallet.

Dygnsvila: Enligt 13 § arbetstidslagen ska alla arbetstagare ha minst 11 timmars sammanhängande ledighet

under varje period om 24 timmar.

Veckovila: Enligt 14 § arbetstidslagen ska arbetstagarna ha minst 36 timmars sammanhängande ledighet under varje period om 7 dagar. Till veckovilan räknas inte beredskapstid då arbetstagaren får uppehålla sig utanför arbetsstället men ska stå till arbetsgivarens förfogande för att utföra arbete när behov uppkommer. ■

redare av ärendet vid Arbetsmiljöverket, kom fram till att ansvaret ligger på arbetsgivaren.

– Landstinget förlägger arbetstiden, men det är ändå arbetsgivaren som hyr ut dem som måste kontrollera att man inte bryter mot några arbetstidsregler, för de har ju ändå ansvar för sina arbetstagare, säger Pia Lindqvist.

Men hon anser ändå att landstinget borde vetat bättre.

Just det här ärendet var enligt Pia Lindqvist ett rorigt fall.

– Anmälan till åklagaren gjordes för att vi anser att arbetsgivaren brutit mot arbetstidslagen och att de inte fört de anteckningar om arbetstiden som de enligt ar-

betstidslagen är skyldiga att göra, säger Pia Lindqvist.

Läkarjourens vd, Annika Högström, har inte fått något formellt besked om anmälan.

– Jag fick faktiskt reda på det via ett medlemsmejl som hade skickats via Norrbottens läkarförening, säger hon.

Annika Högström vill inte kommentera ärendet förrän utredningen är klar.

Robert Svartholm, ordförande i Norrbottens läkarförening, anser att de långa bakjournpasserna är ett hot mot patientsäkerheten. Enligt honom är det också logiskt att Läkarjouren utreds. Samtidigt är han själv besviken på landstingets agerande. Redan förra året kontaktade Robert

Svartholm landstingsdirektören i Norrbottens läns landsting, Elisabeth Holmgren, för att få en kommentar angående problemen med läkarnas långa bakjournpass.

– Jag är förvånad över att landstinget inte agerar, inte svarar, utan bara fortsätter låtsas som om det regnar. Och det tycker jag är anmärkningsvärt och ur patientsäkerhetssynpunkt ansvarslöst, säger Robert Svartholm.

Robert Svartholm, ordförande i Norrbottens läkarförening.

Läkartidningen har inte lyckats nå landstingsdirektör Elisabeth Holmgren för en kommentar.

Förundersökningen av Läkarjouren i Norrbotten leds av Magnus Nilsson vid åklagarkammaren i Luleå. När förundersökningen är klar ska han besluta om huruvida det blir åtal eller inte.

Mimmie Wilhelmson

LÄS MER En längre version av artikeln finns på [Läkartidningen.se](#)

Dag 3:

Narkosläkaren förhördes under lång tid och pressades hårt av framför allt åklagarna men också målsägandebiträdet. Bland annat fick hon frågan om vilka läkemedel hon förberedde inför att respiratorn skulle stängas av. Hon berättade då, precis som hon gjorde i Socialstyrelsens utredning, att hon förberedde morfin, Stesolid och tiopental och att detta späddes på salen och förvarades se-

dan på en bänk i salen, markerade med lappar på respektive spruta.

– För att ha i beredskap, sa hon.

Narkosläkaren sa att hon absolut inte givit tiopental och att hon inte heller kan ha gjort någon förväxling.

När flickan hade dött tömde narkosläkaren själv innehållet från sprutorna på vanligt vis.

– Om det hade saknats något hade jag nog lagt märke till det.

Under tredje dagen förhördes också flickans farmor, farfar och två farbröder. Deras minnesbilder varierade och där någon minns, vet någon annan inte alls. Alla utom farfar, som inte kom ihåg, säger emellertid att narkosläkaren givit flickan »något« ur en spruta, strax innan hon konstaterades död. Alla var också överens om att flera ur släkten upprepade gånger bad narkosläkaren att flickan skulle »få något«, inte för att hon skulle avlida, utan för att

minska lidande och kramper.

På torsdagen den 22 september fortsätter rättegången. Då ska mammans bror, de båda tjänstgörande undersköterskorna samt den sjuksköterska som var med vid ett ingrepp den 12 september 2008, då hon hävdar att flickan fick tiopental, förhöras.

Sara Gunnarsdotter

LÄS MER och följ rättegången på [Läkartidningen.se](#)